

ORGANIZACIJA ZAGOTAVLJANJA V POMOČ INKLUZIVNEMU IZOBRAŽEVANJU

POROČILO O POLITIKI

Okvir politike

Sprejemanje dejstva, da inkluzivno izobraževanje nudi učencem z invalidnostmi najboljše izobraževalne možnosti, v vseh državah narašča, kar je v skladu s členom 24 [Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov](#) (UNCRPD).

Vodilno načelo zakonodajnih ukrepov in ukrepov politike EU, da je treba podpreti popolno inkluzijo otrok z invalidnostmi, je na ravni Evropske unije (EU) določeno v členu 26 [Listine o temeljnih pravicah Evropske unije](#). To je upoštevano v [Evropski strategiji o invalidnosti za obdobje 2010–2020](#), ki jasno podpira inkluzijo otrok z invalidnostmi v redno izobraževanje. Poleg tega EU zavezuje k temu, da v okviru [programa Izobraževanje in usposabljanje 2020](#) podpre prizadevanja držav članic pri odpravljanju pravnih in organizacijskih ovir za invalide, ki vstopajo v sisteme splošnega izobraževanja in vseživljenjskega učenja, da bi se jim na vseh ravneh izobraževanja zagotovilo inkluzivno izobraževanje in prilagojeno usposabljanje.

Vendar pa se številni pristopi, ki se uporabljajo pri „operacionalizaciji“ inkluzivnega izobraževanja, zelo razlikujejo in projekt Organizacija zagotavljanja je bil načrtovan za zagotovitev konkretnih primerov za pomoč državam pri usmeritvi k pristopu, ki temelji na pravicah. To zahteva spremembo pristopa, in sicer bi bilo treba namesto organizacije zagotavljanja izobraževanja v smislu individualne podpore (pogosto temelji na zdravstveni diagnozi) proučiti, kako organizirati sisteme za podporo rednih šol, da bodo zadovoljile potrebe in upoštevale pravice vseh učencev. V sedanjih razmerah so potrebni tudi stroškovno učinkoviti načini upravljanja z viri, pri čemer je treba ohranjati kakovost.

Ugotovitve projekta

Države članice Agencije so začele izvajati triletni projekt Organizacija zagotavljanja, da bi proučile naslednje ključno vprašanje: kako organizirati sisteme zagotavljanja, da bodo izpolnjevali potrebe učencev z invalidnostmi v skladu s Konvencijo UNCRPD v inkluzivnem okolju znotraj obveznega šolskega sektorja?

Na podlagi teoretičnih projektnih raziskav, obiskov na kraju samem in seminarjev je bilo ugotovljeno, da so za razvoj inkluzivne prakse in organizacijo učinkovite podpore potrebni:

- pojmovna jasnost v zvezi z inkluzivnim izobraževanjem;
- zakonodaja in politika, ki pri določanju prednostnih pravic otrok z invalidnostmi ter zagotavljanju dosledne politike in prakse na vseh ravneh sistema priznavata sinergijo med Konvencijo UNCRPD in [Konvencijo Združenih narodov o otrokovih pravicah](#) (UNCRC);
- sistemski pogled, ki se osredotoča na razvoj „inkluzivnih zmogljivosti“ izobraževalnega sistema kot celote in spodbuja močne povezave, sodelovanje in podporo med vsemi ravni in na vseh ravneh (tj. med nacionalnimi in lokalnimi oblikovalci politike, vodji izobraževanja in šol, učitelji, drugimi strokovnjaki, učenci in družinami);
- inkluzivna odgovornost, ki zadeva vse deležnike, vključno z učenci, ter zagotavlja informacije za politične odločitve za zagotovitev popolne udeležbe in doseganja učnih uspehov vseh učencev, še zlasti tistih, ki so nagnjeni k slabšemu učnemu uspehu;
- dobro, deljeno vodenje za učinkovito obvladovanje sprememb;
- izobraževanje učiteljev in stalen strokovni razvoj v podporo inkluziji za zagotovitev, da učitelji razvijejo pozitivna stališča in prevzamejo odgovornost za vse učence;
- jasno opredeljena vloga specializiranih okolij, ki naj bi se razvijali kot podporni centri, s čimer bi se povečala zmogljivost rednih šol in omogočilo kakovostno zagotavljanje izobraževanja ter dobro kvalificirana strokovna podpora za učence z invalidnostmi;
- organizacija šol, učni pristopi, kurikul in ocenjevanje, ki podpirajo enake možnosti za učenje za vse;
- učinkovita raba virov na podlagi kolegalnosti in sodelovanja za razvoj fleksibilnega kontinuuma podpore namesto dodeljevanja sredstev posebnim skupinam.

V strokovni literaturi in najnovejših delih Agencije, kot je poročilo [Ključna načela za spodbujanje kakovosti v inkluzivnem izobraževanju](#) (2011), ter tudi v okviru dejavnosti projekta Organizacija zagotavljanja velja glede teh področij splošno soglasje.

Priporočila

Naslednja priporočila, ki temeljijo na glavnih rezultatih projekta, so namenjena oblikovalcem politike, njihov cilj pa je izboljšanje sistemov podpore za vse učence v rednih šolah, še zlasti za učence z invalidnostmi.

Otrokove pravice in udeležba

Oblikovalci politike bi morali:

- pregledati nacionalno zakonodajo in izobraževalno politiko, da bi zagotovili, da sta skladni z načeli konvencij UNCRC in UNCPRD in ju aktivno podpirata ter spoštujeta pravico vseh učencev do popolne udeležbe v šoli znotraj lokalne skupine vrstnikov. To bi vključevalo zlasti:
 - pravico do izobraževanja in inkluzije,
 - nediskriminacijo na podlagi invalidnosti,
 - pravico otrok, da izrazijo svoje mnenje,
 - dostop do pomoči.

Pojmovna jasnost in skladnost

Oblikovalci politike bi morali:

- pojasniti koncept inkluzije na vseh ravneh in med vsemi ravnmi sistema kot agendo, ki povečuje kakovost in enakost za vse učence, pri čemer se obravnava slabši uspeh vseh ranljivih skupin, vključno otrok z invalidnostmi. Vsi oblikovalci izobraževalnih politik morajo prevzeti odgovornost za **vse** učence;
- upoštevati povezave med ravnmi sistema (tj. med nacionalnimi/lokalnimi oblikovalci politik, lokalnimi vodji izobraževanja/šol, učitelji, drugimi strokovnjaki, učenci in njihovimi družinami) in jih krepiti s sodelovanjem in skladnimi partnerstvi med ministrstvi in lokalnimi službami. S takšnim ukrepom bi se morale razširiti perspektive, izboljšati vzajemno razumevanje in graditi „inkluzivna zmogljivost“ izobraževalnega sistema kot celote;
- spodbujati šole, da sprejmejo vse učence iz lokalne skupnosti, in zagotoviti, da metode ocenjevanja, inšpekcijski nadzor in drugi ukrepi za ugotavljanje odgovornosti podpirajo inkluzivno prakso ter zagotavljajo informacije za nadaljnje izboljšanje zagotavljanja izobraževanja za vse učence.

Kontinuum podpore

Oblikovalci politike bi morali:

- na podlagi raziskav, povezovanja v mreže in povezav z univerzami in ustanovami za začetno izobraževanje učiteljev razviti „kontinuum podpore“ za učitelje, podporno osebje in zlasti vodje šol, da bi zagotovili razvojne možnosti za vse skupine v vlogi vseživljenjskih učencev;

- razviti vlogo šol s prilagojenim programom kot vira za izboljšanje zmogljivosti rednih šol in povečanje podpore za učence. Treba je ohraniti in nadalje razvijati strokovno znanje in veščine osebja podpornega centra na načine, ki jim bodo omogočali podpiranje šolskega osebja (na primer s svetovanjem in sodelovanjem), in zagotoviti tudi strokovno mrežo, ki bo okrepila podporo za učence, kot so tisti z nizko pojavnostjo invalidnosti;
- razviti dostopnejši kurikulum in ocenjevalne okvire ter podpreti večjo fleksibilnost v okviru pedagogike, organizacije šol in dodeljevanja sredstev, da bi šole bile bolj inovativne pri razvoju kontinuuma podpore za učence, namesto da jih vključijo v obstoječi sistem.

Več informacij je na voljo na spletni strani projekta Organizacija zagotavljanja v pomoč inkluzivnemu izobraževanju: <http://www.european-agency.org/agency-projects/organisation-of-provision>

SL

<http://www.european-agency.org/disclaimer>